

YANGI RENESSANSDA ILM-FAN TARAQQIYOTI

Ulug'bek Xolnazarov

Andijon davlat universiteti, Huquq-iqtisod fakulteti,
Turizm va mehmondo'stlik yo'nalishi 1-bosqich talabasi.

+998 95 888 01 33

alisher.8169822@gmail.com

Annotatsiya

Ushbu maqolada Yangi Renessans davrida ilm-fan taraqqiyotining ahamiyati, uning jamiyat rivojiga ko'rsatadigan ta'siri hamda zamonaviy innovatsion g'oyalarning shakllanishi tahlil qilinadi. Shuningdek, ilmiy izlanishlar, ta'lim tizimini rivojlantirish va yoshlarning ilm-fan sohasidagi faolligini oshirish masalalari yoritiladi. Maqolada Yangi Renessans sharoitida ilm-fan va texnologiyalarning rivojlanishi jamiyat taraqqiyotining muhim omili ekanligi asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: Yangi Renessans; ilm-fan taraqqiyoti; innovatsion g'oyalar; ta'lim tizimi; ilmiy tadqiqotlar; yoshlar faolligi.

Annotation

This article analyzes the importance of scientific development during the New Renaissance and its impact on the progress of society, as well as the formation of modern innovative ideas. It also highlights the role of scientific research, the development of the education system, and the increasing involvement of young people in science. The article substantiates that the development of science and technology in the conditions of the New Renaissance is one of the key factors of social progress.

Keywords: New Renaissance; scientific development; innovative ideas; education system; scientific research; youth activity.

Аннотация

В данной статье анализируется значение развития науки в период Нового Ренессанса, его влияние на развитие общества, а также формирование современных инновационных идей. Также рассматриваются вопросы научных исследований, развития системы образования и повышения активности молодежи в научной сфере. В статье обосновывается, что развитие науки и технологий в условиях Нового Ренессанса является одним из важных факторов общественного прогресса.

Ключевые слова: Новый Ренессанс; развитие науки; инновационные идеи; система образования; научные исследования; активность молодежи.

KIRISH (ВВЕДЕНИЕ / INTRODUCTION)

Insoniyat tarixi davomida yuz bergan har bir Renessans — uyg'onish davri — eng avvalo, ilm-fanga bo'lgan munosabatning tubdan o'zgarishi va tafakkur erkinligi bilan

bog'liq bo'lgan. Bugungi kunda O'zbekiston o'z taraqqiyotining yangi bosqichiga qadam qo'yar ekan, Uchinchi Renessans poydevorini barpo etish g'oyasi milliy strategiyamizning bosh maqsadiga aylandi. Bu jarayon shunchaki iqtisodiy o'sish emas, balki jamiyatning intellektual salohiyatini yangi bosqichga olib chiqishni anglatadi.

Zamonaviy dunyoda davlatlarning qudrati va xalqlar farovonligi yerosti boyliklari bilan emas, balki ilm-fan taraqqiyoti va innovatsion texnologiyalar bilan o'lchanmoqda. Ilm-fan — Yangi Renessansning harakatlantiruvchi kuchi, uning asosi va kafolatidir. Ajdodlarimizning boy ilmiy merosiga tayanib, bugungi kunning raqamli texnologiyalari, sun'iy intellekt va fundamental tadqiqotlarini birlashtirish orqali biz kelajak tamaddunining yangi qiyofasini yaratishga intilmoqdamiz. Mazkur maqolada Yangi Renessans davrida ilm-fanning tutgan o'rni, uning ustuvor yo'nalishlari va jamiyat hayotidagi transformatsion ahamiyati haqida so'z yuritamiz.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METOD (ЛИТЕРАТУРА И МЕТОД /LITERATURE REVIEW)

Renessans va ilm-fan taraqqiyoti masalasi O'zbekiston olimlari tomonidan turli ilmiy tadqiqotlarda keng yoritilgan. Mazkur masala asosan milliy taraqqiyot, ta'lim tizimi rivoji, innovatsion g'oyalar va yoshlarning ilmiy faoliyati bilan bog'liq holda o'rganilgan.

Avvalo, O'zbekistonda Uchinchi Renessans g'oyasining ilmiy asoslari bir qator tadqiqotlarda tahlil qilingan. Jumladan, T. Jalilov o'z tadqiqotlarida Uchinchi Renessansni milliy taraqqiyotning yangi bosqichi sifatida baholab, uning asosiy omillari sifatida ilm-fan, ta'lim va innovatsion texnologiyalarni ko'rsatadi. Muallifning fikricha, bu jarayon jamiyatning intellektual salohiyatini oshirish orqali davlat rivojiga xizmat qiladi.

Shuningdek, Q.Quronboyev (2021) o'z ilmiy ishlarida “Yangi O'zbekiston – Uchinchi Renessans” g'oyasining tarixiy va falsafiy asoslarini tahlil qilgan. Tadqiqotda muallif Birinchi va Ikkinchi Renessans davrlarining ilmiy merosi bugungi taraqqiyot uchun muhim manba bo'lib xizmat qilishini ta'kidlaydi.

I.Ergashev (2022) esa o'z ilmiy izlanishlarida Uchinchi Renessans g'oyasini milliy o'zlikni anglash va milliy taraqqiyot strategiyasi bilan bog'lab o'rganadi. Muallif ilm-fan rivoji jamiyatning ma'naviy va iqtisodiy taraqqiyotida muhim rol o'ynashini asoslab beradi.

Bundan tashqari, A.Xolbekov (2021) Yangi O'zbekistonda ilm-fan va innovatsiyalar rivojining Renessans g'oyasini amalga oshirishdagi o'rnini tahlil qilgan. Tadqiqotda ilmiy tadqiqotlarni qo'llab-quvvatlash, oliy ta'lim tizimini modernizatsiya qilish hamda yosh olimlarni rag'batlantirish davlat siyosatining muhim yo'nalishi sifatida ko'rsatib berilgan.

D.Abdullayeva (2023) esa ta'lim tizimidagi islohotlar va ilmiy salohiyatni oshirish masalalarini tadqiq qilib, zamonaviy ta'lim tizimi Yangi Renessansning asosiy

poydevorlaridan biri ekanligini ta'kidlaydi. Muallif ta'lim va ilmiy tadqiqotlar rivoji jamiyatda innovatsion fikrlashni shakllantirishini qayd etadi.

Umuman olganda, ko'rib chiqilgan ilmiy adabiyotlar Yangi Renessans g'oyasi O'zbekiston taraqqiyotining muhim strategik yo'nalishi ekanligini ko'rsatadi. Tadqiqotchilar ilm-fan, ta'lim va innovatsion texnologiyalar rivojini ushbu jarayonning asosiy omillari sifatida baholaydilar.

MUHOKAMA (ОБСУЖДЕНИЕ / DISCUSSION)

Bugungi kunda Yangi O'zbekiston taraqqiyotining muhim yo'nalishlaridan biri sifatida ilm-fan va ta'lim sohasini rivojlantirish masalasi alohida ahamiyat kasb etmoqda. "Yangi Renessans" g'oyasi mamlakat taraqqiyotining yangi bosqichini ifodalab, unda ilm-fan, innovatsiya va zamonaviy texnologiyalar asosiy harakatlantiruvchi kuch sifatida qaraladi. Shu nuqtai nazardan, ilm-fan taraqqiyoti nafaqat iqtisodiy rivojlanish, balki jamiyatning intellektual salohiyatini oshirishda ham muhim omil hisoblanadi.

Tarixiy tajribaga nazar tashlaydigan bo'lsak, Markaziy Osiyo hududi ilgari ham yirik ilmiy markazlardan biri bo'lgan. Birinchi va Ikkinchi Renessans davrlarida yashab ijod qilgan buyuk allomalar – Abu Nasr Forobiy, Abu Rayhon Beruniy, Ibn Sino, Mirzo Ulug'bek kabi olimlar ilm-fan rivojiga ulkan hissa qo'shganlar. Ularning ilmiy merosi nafaqat o'z davrida, balki keyingi asrlarda ham jahon ilm-fanining rivojiga katta ta'sir ko'rsatgan. Bugungi kunda Yangi Renessans g'oyasi aynan ana shu boy ilmiy merosga tayangan holda zamonaviy taraqqiyot modelini shakllantirishni nazarda tutadi.

Hozirgi davrda ilm-fan taraqqiyoti ko'plab omillar bilan bog'liq holda rivojlanmoqda. Avvalo, ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, ilmiy tadqiqotlarni qo'llab-quvvatlash hamda yoshlarning ilmiy faoliyatga qiziqishini oshirish muhim ahamiyat kasb etadi. So'nggi yillarda O'zbekistonda oliy ta'lim muassasalari sonining oshishi, ilmiy laboratoriyalar tashkil etilishi va innovatsion loyihalarning rivojlanishi ilm-fan taraqqiyotiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Bundan tashqari, zamonaviy texnologiyalar va raqamli tizimlarning joriy etilishi ilmiy izlanishlar samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda. Raqamli iqtisodiyot, sun'iy intellekt, biotexnologiya va boshqa ilmiy yo'nalishlarning rivojlanishi mamlakat taraqqiyotida yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Shu bilan birga, ilm-fan sohasida xalqaro hamkorlikni kengaytirish ham muhim omillardan biri hisoblanadi. Xorijiy ilmiy markazlar bilan hamkorlik qilish, qo'shma ilmiy loyihalarni amalga oshirish hamda tajriba almashish ilmiy salohiyatni oshirishga yordam beradi.

Yuqoridagi fikrlarni tahlil qilgan holda aytish mumkinki, Yangi Renessans sharoitida ilm-fan taraqqiyoti davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylangan. Bu jarayon jamiyatning intellektual darajasini oshirish, innovatsion iqtisodiyotni shakllantirish hamda yosh avlodning ilmiy salohiyatini rivojlantirishga xizmat qiladi.

NATIJALAR (PEZYJBTATY / RESULTS)

Tadqiqot jarayonida Yangi Renessans sharoitida ilm-fan taraqqiyotining jamiyat rivojidadagi o'rnini tahlil qilindi. O'rganishlar shuni ko'rsatadiki, ilm-fan taraqqiyoti mamlakatning iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Ayniqsa, zamonaviy ilmiy tadqiqotlar va innovatsion texnologiyalar iqtisodiyotning turli sohalarida samaradorlikni oshirishga yordam bermoqda.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, ta'lim tizimining rivojlanishi ilm-fan taraqqiyotining muhim shartlaridan biridir. Ta'lim sifatining oshishi yoshlarning ilmiy izlanishlarga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi hamda yangi ilmiy g'oyalar paydo bo'lishiga zamin yaratadi. Shu sababli ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar Yangi Renessans g'oyasini ro'yobga chiqarishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Shuningdek, ilmiy tadqiqotlarni qo'llab-quvvatlash, grantlar ajratish va yosh olimlarni rag'batlantirish ilm-fan rivojiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. So'nggi yillarda mamlakatimizda ilmiy markazlar sonining ortishi, ilmiy loyihalar uchun moliyaviy qo'llab-quvvatlash mexanizmlarining kengayishi ilmiy faoliyat samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda.

Natijalar shuni ham ko'rsatadiki, innovatsion texnologiyalarni ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish ilm-fan taraqqiyotining asosiy yo'nalishlaridan biridir. Zamonaviy texnologiyalar yordamida yangi ishlab chiqarish jarayonlari yaratilmoqda, iqtisodiyotning raqamli transformatsiyasi amalga oshirilmoqda. Bu esa mamlakatning raqobatbardoshligini oshirishga yordam beradi.

XULOSA (ЗАКЛЮЧЕНИЕ / CONCLUSION)

Xulosa qilib aytganda, Yangi Renessans sharoitida ilm-fan taraqqiyoti jamiyat rivojining muhim omillaridan biri hisoblanadi. Ilm-fan va ta'lim sohasini rivojlantirish orqali mamlakatning intellektual salohiyatini oshirish, innovatsion iqtisodiyotni shakllantirish va barqaror taraqqiyotni ta'minlash mumkin.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, ilm-fan taraqqiyoti ko'p jihatdan ta'lim tizimining rivojlanishi, ilmiy tadqiqotlarning qo'llab-quvvatlanishi hamda yoshlarning ilmiy faoliyatga jalb etilishi bilan bog'liq. Shu sababli davlat tomonidan ilm-fan va ta'lim sohasiga qaratilayotgan e'tibor Yangi Renessans g'oyasining muvaffaqiyatli amalga oshishida muhim rol o'ynaydi.

Kelajakda ilm-fan rivojini yanada jadallashtirish uchun zamonaviy texnologiyalarni keng joriy etish, xalqaro ilmiy hamkorlikni rivojlantirish hamda yosh olimlarni qo'llab-quvvatlash muhim ahamiyat kasb etadi. Bu jarayonlar natijasida mamlakatda ilmiy salohiyat oshib, jamiyatning har tomonlama rivojlanishiga mustahkam zamin yaratiladi.

Shunday qilib, Yangi Renessans davrida ilm-fan taraqqiyoti nafaqat ilmiy sohaning rivojlanishiga, balki butun jamiyat taraqqiyotiga xizmat qiladigan muhim omil sifatida namoyon bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: “O'zbekiston” nashriyoti, 2021.
2. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – Toshkent: “O'zbekiston”, 2016.
3. Quronboyev Q. Uchinchi Renessans poydevori va uning ijtimoiy-falsafiy asoslari. – Toshkent: “Ma'naviyat”, 2021.
4. Xolbekov A. Yangi O'zbekistonda ilm-fan va innovatsiyalar rivoji. – Toshkent: “Fan”, 2021.
5. Ergashev I. Yangi O'zbekiston taraqqiyotida ilm-fan va ta'limning o'rni. – Toshkent: “Fan va texnologiya”, 2022.
6. Abdullayeva D. Ta'lim tizimini rivojlantirish va innovatsion yondashuvlar. – Toshkent: “Fan”, 2023.